

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 15 (320)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
11 серпня 2012 року

ОФІЦІЙНО

У НОМЕРІ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Ректору Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського Ковальчуку Л.Я.

Шановний Леоніде Якимовичу!

На спільному розширеному засіданні колегії МОЗ України та Тернопільської обласної державної адміністрації, яке відбулось у м. Тернополі 16-17 липня 2012 року, були обговорені і прийняті важливі рішення щодо шляхів подальшого реформування галузі охорони здоров'я у контексті завдань, визначених Президентом України В.Ф. Януковичем.

Цей важливий для медичної сфери захід був проведений на високому організаційному рівні на базі Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського.

Дозвольте від імені Міністерства охорони здоров'я України висловити особисто

Вам, шановний Леоніде Якимовичу, а також відповідальним працівникам університету щиро подяку за організацію та проведення на високому рівні розширеного засідання колегії МОЗ України і Тернопільської обласної державної адміністрації та забезпечення плідної роботи її учасників.

Доручаю Вам преміювати працівників університету, які внесли найбільший внесок у забезпечення проведення колегії.

**З повагою та вдячністю
віце-прем'єр-міністр
України-міністр охорони здоров'я
Р. БОГАТИРЬОВА**

Р.С. Ректор ТДМУ, член-кореспондент НАМН України, професор Л.Я. Ковальчук дав доручення першому проректору, професору І.Р. Мисулі подати список працівників університету, які найбільше доклалися до забезпечення проведення спільного розширеного засідання колегії МОЗ України та Тернопільської обласної державної адміністрації, на відзначення їх шляхом преміювання.

Ректору Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, доктору медичних наук, професору Ковальчуку Леоніду Якимовичу

Вельмишановний Леоніде Якимовичу! Дозвольте засвідчити свою повагу Вам особисто та членам Вченої ради ТДМУ за дружній теплий прийом. Вельми дякую за честь бути обраним Почесним професором славного Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського.

Дозвольте висловити від усієї фармацевтичної громадськості прихильність і мою особисту вдячність за багаторічну творчу й плідну співпрацю на ниві освіти і науки колективів наших університетів.

Від усієї душі бажаю Вам міцного здоров'я, довголіття, невичерпних життєвих сил, натхнення та наснаги у здійсненні великих звершень у розбудові університету, як оплоту медичної вищої школи на благо народу України.

**З повагою ректор Національного фармацевтичного університету
В.П. ЧЕРНИХ**

Стор. 4-5

ПРЕДСТАВНИКИ 13 МЕДИЧНИХ ВНЗ З 9 КРАЇН УЗЯЛИ УЧАСТЬ В МІЖНАРОДНИХ ЛІТНІХ СТУДЕНТСЬКИХ ШКОЛАХ У ТДМУ

Серед гостей були молоді австрійці, грузини, казахи, поляки, росіяни, словаки, таджики, чехи. З 19 до 31 липня вони проживали в університетському навчально-оздоровчому комплексі «Червона калина», насолоджуючись комфортом і красою природи, а також цікавим спілкуванням, атмосферою дружби й гармонії – із собою та оточуючим світом, різноманітними пізнавальними та розважальними заходами.

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

УЛЯНА ФРАНЧУК: «НЕВРОЛОГІЯ МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ ДЕДАЛІ БІЛЬШЕ»

Уляна Франчук – студентка п'ятого курсу медичного факультету. Розповідає, що питання «яку професію обрати?» ніколи не було для неї актуальним, бо змалку хотіла бути тільки лікарем.

– Любов до медицини в нашій родині передається з покоління в покоління, – розповідає Уляна. – Моя бабуся – акушер-гінеколог, дідусь – уролог, мама і тато, хресні батьки теж медики. Коли в дитинстві мене запитували, «ким хочеш бути?», впевнено відповідала: «Лікарем. Хочу допомагати людям».

Промайнули роки... Тернопільську спеціалізовану школу №3 з поглибленим вивченням іноземних мов закінчила із золотою медаллю. І того ж 2008 року стала студенткою медичного факультету ТДМУ імені І.Я. Горбачевського за спеціальністю «лікувальна справа».

– Як навчаєтесь, Уляно?

– На «відмінно».

– Ким бачите себе в майбутньому? Яка царина медицини цікавить вас найбільше?

– Неврологія. Дуже вона мені подобається. І з кожним роком – дедалі більше. Бачу себе фахівцем саме в цій галузі. Активно працюю в студентському науковому гуртку, яким керує професор кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології Світлана Іванівна

Шкробот. Під керівництвом Світлани Іванівни написала наукову роботу «Особливості клінічної картини ішемічного інсульту у хворих з супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень». Зараз свої наукові дослідження присвя-

чую іншій, не менш цікавій темі, що стосується неврології, і дуже вдячна Світлані Іванівні за допомогу та підтримку.

– Чим приваблює вас наукова діяльність?

– Процесом пошуку істини. Моє студентське життя пов'язане з науковою творчістю з першого курсу. Я є учасником наукової програми «Студент – майбутній фахівець» та «Студентська наука і профорієнтаційне навчання», членом обласної асоціації молодих медиків Тернополя. Нагороджена дипломами I та II ступеня за наукові роботи, що представляла на науково-практичних конференціях у Тернополі, Чернівцях, Одесі, Санкт-Петербурзі, Судаку, на XIV і XV Міжнародних медичних конгресах студентів і молодих вчених. 10 власних наукових робіт надрукувала у фахових виданнях. Це, зокрема, роботи з анатомії людини, внутрішньої і судової медицини та з нефрології. На 4 курсі,

коли почали вивчати клінічні дисципліни, нефрологія захопила мене по-справжньому. Крім лекцій і занять в науковому гуртку, відвідую психоневрологічний диспансер, переймаючи практичний досвід лікування пацієнтів у професора

С.І. Шкробот. Спасибі Світлані Іванівні за науку!

– Ви староста групи, товариська, комунікабельна, доброзичлива. Які ще риси характеру вам притаманні?

– Кажуть, у мене відмінне логічне мислення та талант організатора. Свої погляди й переконання відстоюю активно та аргументовано. А ще я кандидат в майстри спорту з бально-спортивних танців. Займаюся танцями з шести років. Була членом клубу бально-спортивного танцю «Арс». У колекції отриманих нагород – майже 30 дипломів, кубків, медалей. Улюблена спортивна гра – настільний теніс. У міському конкурсі з цього виду спорту в Тернополі посіла 3 місце.

– Знаю, у вас чудовий голос. Альт. І ви берете участь в університетській художній самодіяльності.

– Так, я співаю. Була дипломантом Міжнародного фестивалю української пісні в м. Ельблонг (Польща), лауреатом фестивалів «Кришталевий жайвір», «Таланти твої Україно». Залюбки виступаю на студентській сцені.

– Майбутньому лікарю знання англійської необхідно. Які ще мови знаєте?

– Крім англійської, яку в ЗОШ №3 вивчала з 1 класу, знаю також французьку та російську. Вже студенткою закінчила автошколу, маю водійські права і чималий досвід керування автомобілем. Захоплення? Спорт, читання гарних книжок, аеробіка, спів, танці. Моє життєве кредо: любити – це будувати. Якщо любити свою професію – все вийде.

– Золоті слова. Хай здійсняться, Уляно, всі ваші задуми і плани!

Оксана БУСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)

ПРЕДСТАВНИКИ 13 МЕДИЧНИХ ВНЗ З 9 КРАЇН УЗЯЛИ УЧАСТЬ В МІЖНАРОДНИХ ЛІТНІХ СТУДЕНТСЬКИХ ШКОЛАХ У ТДМУ

На традиційні міжнародні студентські школи, які організовує Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського, цього року приїхали кращі студенти 13 медичних ВНЗ з дев'яти країн. Серед гостей були молоді австрійці, грузини, казахи, поляки, росіяни, словаки, таджики, чехи. З 19 до 31 липня вони проживали в університетському навчально-оздоровчому комплексі «Червона калина», насолоджуючись комфортом і красою природи, а також цікавим спілкуванням, атмосферою дружби й гармонії – із собою та оточуючим світом, різноманітними пізнавальними та розважальними заходами.

Уперше на літні міжнародні студентські школи ТДМУ запросив юнаків і дівчат 2006 року. Тепер вони відбулися вже всьоме. І су-

професор Іван Ярема, які тепло привітали учасників студій та побажали всім успіху в інтелектуальних і професійних тренінгах, спортивних змаганнях, гарних вражень від екскурсій, та й загалом – цікавого й корисного дозвілля.

Приємно, що Московський медико-стоматологічний університет – незмінний учасник і партнер проекту. Основи плідної співпраці були закладені ще під час першого візиту професора І.В. Яреми 2006 року. Відтоді представники цього університету щороку проїжджають на літні студенти в «Червону калину». Добру традицію не порушили і цього разу.

Організатор заходу – відділ міжнародних зв'язків ТДМУ. Члени оргкомітету подбали, аби кожен день міжнародних літніх шкіл запам'ятався його учасникам.

Дуже гостинною була зустріч. Від аеропорту чи вокзалу з Києва, Львова, Тернополя студентів у «Червону калину» доправляв університетський транспорт (обслуговував він гостей і в день від'їзду). В навчально-оздоровчому комплексі, розташованому в мальовничій місцині, де зелені крони дерев навіть спекотної пори дихають затишком і прохолодою, молоді чекали комфортні умови проживання. Будинки в «Червоній калині» зручні й доглянуті. Харчування – смачне й корисне. А на додаток – чисте повітря, прозора вода в басейні, спортивні майданчики...

У перший день літніх шкіл студенти ТДМУ запросили своїх ровесників з інших країн на відеопрезентацію, присвячену Україні, Тернополю, рідному університету, а відтак – на спеціально зор-

ганізовану з цієї нагоди виставку унікальних українських виробів ручної роботи. Були представлені чудові рушники, вишиті сорочки та інші елементи національного одягу, виготовлені руками наших бабусь і прабабусь, а також старовинна кераміка, предмети домашнього вжитку. Ввечері кожен з юнаків і дівчат мав можливість відвідати майстер-клас з українського танцю та концерт української пісні.

Наступними ж днями вже гості організували презентації, розповідаючи про свою країну, регіон, альма-матер, про національні традиції та культуру. Цікаві пізнавальні програми підготували студенти Віденського медичного університету, Тбіліського державно-

го медичного університету, медичних університетів Астани (Казахстан), Вроцлава і Катовіце

була англійська і всі чудово розуміли одне одного. Обмінювалися інформацією та сувенірами, розповідали про себе, розпитували про все, що цікавило, і, зокрема, про специфіку здобуття вищої медичної освіти за кордоном. Кожен мав можливість вдосконалити власні мовні, комунікаційні навички і водночас більше дізнатися про своїх нових друзів, інші країни.

Пізнавальною, різноманітною і дуже насиченою була програма кожного дня літніх студій. Їх учасники побували на екскурсії в Тернополі, де, зокрема, в ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського відвідали кафедри, і музей та науково-навчальний інститут медсестринства. Над-

(Польща), Російського національного дослідницького медичного університету ім. Пирогова, Московського медико-стоматологічного університету, Кіровської державної медичної академії і Новосибірського державного медичного університету (Росія), Словацького медичного університету, Таджикиського державного медичного університету імені Абу алі Сіно, медичного факультету Карлового університету (Чехія).

Мовою спілкування учасників літніх шкіл

звичайні враження подарував сплав по Дністру. На катамаранах у супроводі досвідчених інструкторів пропливли від с. Губин Буцацького до с. Устечко Заліщицького районів, милуючись скелястими лісистими берегами, гротами, невеличкими водопадами. Краєвиди були дивовижні. Обідали ж і вечеряли стравами національної української кухні. Борщі і вареники зі сметаною смакували усім.

Змагання з волейболу, настільного тенісу відбувалися ледь не щодня. На навчальних тренінгах з медицини невідкладних станів дали можливість студентам-медикам продемонструвати

(Закінчення на стор. 5)

ПРЕДСТАВНИКИ 13 МЕДИЧНИХ ВНЗ З 9 КРАЇН УЗЯЛИ УЧАСТЬ В МІЖНАРОДНИХ ЛІТНІХ СТУДЕНТСЬКИХ ШКОЛАХ У ТДМУ

(Закінчення. Поч на стор. 4)

свою фахову підготовку. Інтернаціональні команди діяли злагоджено й вправно в змодельованих екстремальних ситуаціях, надаючи першу допомогу «потерпілим», яких імітували тех студенти.

«Такі тренінги дуже корисні, бо дають можливість перевірити своє вміння працювати в команді, відшліфувують алгоритм дій у надзвичайних ситуаціях, практичні навички», — розповіли їх учасники. Тренінгова програма змінювалася відпочинком під час пікніків, дискотек.

У розмові з кореспондентом «Медичної академії» учасники літніх шкіл дякували їх організаторам за гостинність, чудові умови проживання, цікаві розваги, тренінги та екскурсії.

«Дуже задоволені й хочемо ще сюди приїхати», — твердили всі в один голос. — Тернопільщина — це чудовий край, гостинні люди. В «Червоній калині» ми зустріли нових друзів з інших медичних ВНЗ, інших країн й отримали багато незабутніх вражень.

Студенти дякували за надзвичайно доброзичливу і приємну атмосферу та висловлювали бажання приїхати знову.

Тож до нових зустрічей на наступних міжнародних літніх студентських школах!

**Оксана БУСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

ВІТАЄМО!

18 серпня виповнюється 85 років ветерану ТДМУ Григорію Михайловичу ХОЛОЇВСЬКОМУ.

Вельмишановний Григорію Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з 85-літтям!

У стінах університету Ви успішно пройшли 26-річний трудовий шлях лаборанта, кіномеханіка першої категорії, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – ілюстративне забезпечення навчального процесу.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків. Ваша 60-літня ратна та трудова діяльність відзначена орденом «За мужність» III ступеня і медаллю «Ветеран праці».

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановний Григорію Михайловичу, доброго здоров'я, душевного спокою, людського тепла, добробуту, родинного благополуччя і затишку, активного та щасливого довголіття.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

19 серпня відзначає ювілейний день народження ветеран ТДМУ Стефаніє Михайлівна ДЕНЕФІЛЬ.

Вельмишановна Стефаніє Михайлівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження.

Колектив університету щиро шанує Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання

своїх службових обов'язків.

Ми особливо цінуємо Вас за ініціативне вдосконалення організації роботи одного з найважливіших підрозділів університету – бухгалтерії, якій Ви віддали 34 роки своєї плідної діяльності, яку очолювали впродовж 24 років.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Стефаніє Михайлівно, доброго здоров'я, душевного спокою,

добробуту, людського тепла, родинного благополуччя і затишку, активного й щасливого довголіття.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

19 серпня виповнюється 50 років завідувачу кафедри хірургії з анестезіологією №2 ТДМУ, доктору медичних наук, професору Олександрові Валентиновичу ОЛІЙНИКУ.

Вельмишановний Олександр Валентиновичу!

Сердечно вітаємо Вас з 50-літтям! У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, після

семи років практичної лікарської роботи успішно пройшли 20-річний трудовий шлях від асистента кафедри шпитальної терапії, кафедри шпитальної хірургії до доктора медичних наук, професора, завідувача ангіологічної кафедри хірургії з анестезіологією №2.

Глибоко шануємо Вас як відомого науковця, досвідченого клініциста, педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків, за Вашу оригінальну художню творчість.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Олександр Валентиновичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя і затишку, довгих років радісного і щасливого життя.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ТАЛАНОВИТИЙ ЛІКАР, НАУКОВЕЦЬ І ПЕДАГОГ З ПОЕТИЧНОЮ ДУШЕЮ

28 серпня виповнюється 65 років доценту кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії ТДМУ Богдану Григоровичу БУГАЮ.

Вельмишановний Богдане Григоровичу!

Богдан Григорович Бугай народився 28 серпня 1947 року в Лузі – мальовничому куточку межириччя, що в селі Саранчуки Бережанського району Тернопільської області. Незважаючи на важкі повоєнні роки, які не відрізнялися достатком, бажання вчитися палало в його серці. Після закінчення 8-ми класів школи в рідному селі Богдан Григорович став учнем Бережанського медичного училища, яке з відзнакою закінчив 1966 р. Впродовж трьох років проходив чинну військову службу як військовий фельдшер, був учасником подій у Чехословаччині 1968 року. Спрага до знань не покидала молодого спеціаліста. 1969 р. вчорашній солдат поповнив лави першокурсників Тернопільського державного медичного інституту, який закінчив з відзнакою 1975 р. Під час навчання у ВНЗ перед молодим студентом широко відчинили двері науковій гуртки, які він відвідував з молодечею завзятістю, завжди цікавився новими науковими напрямками. Після закінчення інституту продовжив навчання у клінічній ординатурі на кафедрі пропедевтики внутрішніх хвороб, де з 1977 року працював асистентом, а з 1993 р. й дотепер – доцент цієї кафедри. У вересні 1986 р. успішно захистив кандидатську дисертацію, при-

Сердечно вітаємо Вас з 65-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, успішно пройшли 37-річний трудовий шлях від клінічного ординатора до доцента кафедри

пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії.

Глибоко шануємо Вас як відомого науковця, досвідченого клініциста-терапевта, педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю,

високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків, за Вашу оригінальну поетичну творчість.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро

заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, Богдане Григоровичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя і затишку, активного й щасливого довголіття.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

свячену проблемам пульмонології. Нині завершив докторську дисертацію, присвячену вивченню деяких проблемних питань імунології при патології гепатобіліарної системи, в тому числі і хронічних вірусних гепатитів, оптимізації їх лікування.

Завжди ретельний у роботі, виважений та делікатний у стосунках з колегами, чуйний і доброзичливий з хворими, Богдан Григорович щедро ділиться своїми знаннями, вміє дати мудру пораду, завжди відкритий до людей. Багаторічні наукові здобутки узагальнені у 136 наукових і методичних публікаціях, серед них – підручник «Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими», 4 навчальні посібники, 2 авторські свідоцтва на винаходи, 2 інформаційні листи, 2 методичні рекомендації, успішно впроваджені в практику.

Співробітники та студенти глибоко поважають і шанують Богдана Григоровича не лише як талановитого лікаря, науковця і педагога, але і як поета, який не згубив на тернистих життєвих дорогах вразливості та чуйності душі, знає силу слова, лікує й

навчає ним. Він автор двох поетичних збірок – «Два крила», «На клумбах душ», співавтор збірок «Цілунок троянди», «Подільська толока». Його вірші часто друкують періодична преса, вони звучать на товариських зібраннях, поетичних вечорах.

Чудовий сім'янин, батько і дідусь разом з дружиною Майною Василівною, яка працює лікарем-педіатром, заступником головного лікаря в обласному дитячому будинку «Малютка», виховали доньку Олександрю, яка теж стала лікарем, та сина Олега, який має вищу технічну

освіту й працює в сфері зв'язку залізничного транспорту. Радіє, як підрастають троє онуків.

За час роботи через серце та душу Богдана Григоровича пройшли понад 40 тисяч хворих і майже 10 тисяч студентів стали лікарями. У колективі відомі його безкорисливість та безвідмовність у наданні допомоги пацієнтам. Тож у життєвому доробку ювіляра – професіоналізм і мудрість, педагогічний, лікарський, поетичний талант, щедрість душі та тепло серця.

Нехай сторицею повернуться до Вас, Богдане Григоровичу, роздана й подарована іншим, доброзичливість, щирість та любов! Невичерпного творчого натхнення та доброго здоров'я Вам на мноїї літа!

Колектив кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії, працівники і студенти ТДМУ, вся медична громадськість Тернопілля щиро вітають Богдана Григоровича з 65-літнім ювілеєм, бажають доброго здоров'я, родинного благополуччя, активного та щасливого довголіття.

Пропонуємо читачам один з численних віршів Богдана Бугая.

РІДНЕ УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

О, рідне наше Українське

*Слово,
Ти – наш геном і вічний
ключ життя,
Що відкриває скарб наш –
нашу мову,
І не даєш зірватись в небуття.*

*То ж будь для нас, як гостре
лезо бритви,
Як наш русинський
ваговитий меч,
Козацька шабля в
переможних битвах,
Що голови ворожі зняла
з плеч.*

*Будь влучним у бою, як
скоростріли
Січовиків і воїнів УПА,
Щоб наші вороги
всі поніміли,
А яничари – згнули до тла.*

*Вернися в душі тих, що ще
не стіли
У шайтанатах злісної орди.
На нас нові чекають
Фермопілі:
Гуртуй нас, Рідне Слово, і веди*

*Знов до звитяг над
монстрами Руїни,
Бо з нами Бог й Шевченків
Заповіт,
І честь, і слава, й доля
України,
А в наших душах –
Український Світ.*

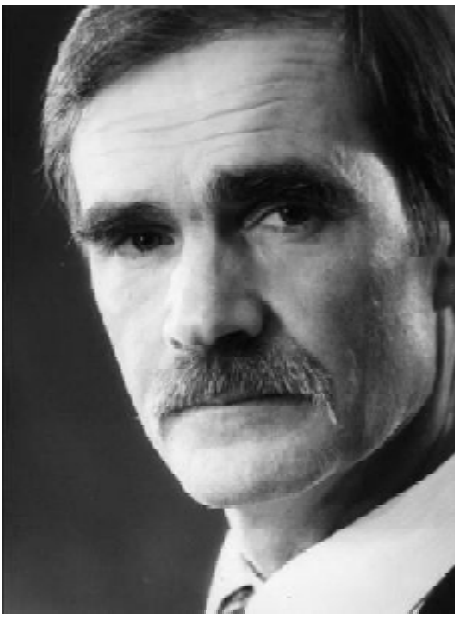
«ЦЕ БУВ ДУЖЕ ГЛИБОКИЙ МИСЛИТЕЛЬ, ФІЛОСОФ...»

Сумна звістка глибоко зворушила всіх, хто знав Василя Лісового, — 20 липня після тяжкої хвороби перестало битися його серце...

...Василь Семенович Лісовий народився 18 травня 1937 року в селі Тарасівка Обухівського району Київської області в селянській родині. Його батько загинув на фронті. Незважаючи на труднощі перших післявоєнних років, Василь закінчив Великодмитрівську (в Обухівському районі) середню школу із золотою медаллю — першою в цій школі. 1962 року закінчив історико-філософський факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка та поїхав на викладацьку роботу в Тернопільський державний медичний інститут.

... Початок 60-х років — закінчення «хрущовської відлиги». Покоління студентів цих років добре пам'ятає молодого викладача філософії, етики та естетики Василя Лісового, який працював у медінституті 1962-1966 рр. Запам'ятався він нестандартністю мис-

перші поезії студенти ВНЗ. Сам Василь Семенович також писав вірші й публікував їх у періодичній пресі. Але найбільше місця редколегія відводила передрукам новаторських віршів молодих тоді поетів, які стали уособленням дисидентських настроїв 60-х років — Василя Симоненка, Ліни Костенко, Івана Драча, Миколи Вінграновського, Євгенія Євтушенка. На ці величезні літературні додатки розміром у кілька ватманів потрапляли вірші або певні строфи не лише зі збірок поезій, випущених державними видавництвами, тобто тих, які пройшли цензуру. По руках тоді ходило

його монографія, якій, на жаль, вийти в світ не судилося.

В. Лісовий ще з 1961 року розповсюджував самвидавську літературу. З 1966 р., паралельно з науковою роботою, інтенсивно зорганізував її виготовлення (зокрема, праці І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?», книжки В'ячеслава Чорновола «Лихо з розуму»), зберігання та розповсюдження серед аспірантів і з допомогою В. Овсієнка — в студентському середовищі. В. Лісовий — автор самвидавної статті «Лист виборця Антона Ковалюка». Коли 1972 р. прокотилася хвиля арештів серед інтелігенції, він відверто виступив на захист репресованих. Разом з Євгеном Пронюком видав № 6 («київський») самвидавного журналу «Український вісник», відновленого, аби дати громадськості інформацію про заарештованих і відвести від них звинувачення у виданні попередніх випусків. Василь Семенович також написав «Відкритий лист членам ЦК КПРС і ЦК КП України». Лист закінчувався так: «Зважаючи на умови, в яких подається цей лист, мені важко вирити в конструктивну реакцію на нього... Після подання цього листа я, безперечно, опинюся в числі «ворогів»... Вважаю себе теж причетним до такої справи — ось чому прошу мене також заарештувати і судити». В червні-липні 1972 р. на друкарській машинці було виготовлено понад 100 примірників листа. Але 6 липня було заарештовано Євгена Пронюка з віддрукованим матеріалом, який щойно повертався від машиністки. В. Лісовий встиг 5 липня надіслати один власноручно надрукований примірник на ім'я Л. Брежнєва, один — віднести у відділ листів ЦК КПУ на ім'я В. Щербицького, один — вручити секретареві парткому Інституту філософії. 6 липня В. Лісового викликали в Інститут і затримали, 8-го — виключено з КПРС, 9-го — заарештували «за антирадянську діяльність». Одряду після арешту звільнили з роботи в Інституті педагогіки його вагітну дружину Віру Павлівну, яка 21 липня народила сина Оксена.

6 грудня 1973 року Василя Лісо-

вого було засуджено до 7 років позбавлення волі в таборах суворого режиму і 3-х років заслання. Він відбував ув'язнення спочатку у таборах Мордовії, з 1976 р. — в таборах Пермської області, з 1979 р. — на засланні в Бурятії. Там В. Лісовий заявив протест проти введення радянських військ в Афганістан. Йому створили нестерпні умови на роботі, яку довелося покинути, і його було засуджено за звинуваченням у «дармоїдстві». Тягар заслання мужньо зносила його дружина Віра Павлівна, яка поїхала до чоловіка в Бурятію з двома дітьми — Мирославою та Оксеном.

11 років провів В. Лісовий у тюрмах і концтаборах, звільнений був 1983 року. Після цього впродовж 6 років був позбавлений можливості працювати за фахом. Деякий час працював науковим співробітником Музею історії Києва, але звідти був звільнений. 1987-1989 рр. працював учителем у рідній Великодмитрівській сільській школі. Лише 1989 року Василя Семеновича було реабілітовано, повернуто йому вчений ступінь кандидата філософських наук, а з 1990 року відновлено на роботі в Інституті філософії імені Г.С. Сковороди Національної академії наук України.

Тривалі поневіряння, фізичні та моральні знуцання підірвали здоров'я, але не зламали духу й сили

не втратила своєї актуальності. Звертає на себе увагу глибина аналізу, зваженість філософа-політолога, його невичерпний патріотизм і оптимізм.

Частину часу за сумісництвом В. Лісовий приділяв викладанню філософії та політології на посаді професора в Київському міжнародному університеті та в Києво-Могилянській академії, передаючи свої знання, життєвий і політичний досвід молодому поколінню. Він любив спілкуватися з молоддю, а студенти любили його лекції-роздуми, захоплювалися його особистістю, його поезією, яку він іноді зважувався друкувати у періодичних виданнях.

1998 року, на запрошення ректора Тернопільської медакадемії професора Л.Я. Ковальчука приїжджав до Тернополя з дружиною Вірою Павлівною — педагогом, однодумцем, що мужньо пережила роки репресій, втрату роботи в Інституті педагогіки. Знайомство з академією справило на гостей велике враження. Професор Л.Я. Ковальчук розповів В. Лісовому про здобутки й плани, перспективи розвитку академії, ознайомив з видавництвом «Українамедкнига», продемонстрував роботу комп'ютера з лазерним компактдиском як навчальним засобом. «Я познайомився з керівником, який не скаржиться на несприятливі обставини, негаради, а в цих обставинах разом з колективом успішно робить конкретні справи, сповнений оптимізму», — сказав В. Лісовий після зустрічі з ректором.

Гості тоді відвідали кафедри філософії та суспільних дисциплін, патолофізіології, патанатомії і нормальної анатомії. Хвилюючими,

Ректор, професор Леонід КОВАЛЬЧУК і Василь ЛІСОВИЙ (1998 р.)

лення і сміливістю думки, вмінням збуджувати свідомість, хоч, зважаючи на тодішній режим, доводилося робити це «езоповою» мовою. В міру можливого намагався проводити у своїх лекціях власну просвітницьку програму, в якій визначив головними темами внутрішній світ людини, унікальність людської особистості, цінність української культурної самобутності. Студентів і викладачів підкоряли його велика працьовитість, скромність і щирість, порядність і моральна чистота молодого вчителя і колеги.

Згодом Василь Семенович став редактором інститутської стінної газети. Залучив до роботи в редколегії групу однодумців з числа студентської молоді, куди входили поети-початківці Георгій Петрук-Попик і Степан Бабій, художник Ярослав Боднар та інші. Тематика та оформлення стінгазети піддалися корінній перебудові. Зокрема, у неї з'явився літературний додаток, де друкували свої

ту Петра Омеляновича Огія, секретаря партійної організації Леоніда Олексійовича Канищенка, завідувачів кафедр Федора Федоровича Чернявського та Емануїла Наумовича Бергера. Тепло згадував, зокрема, про свого старшого колегу по кафедрі доцента Л.О. Канищенка, який, хоч і посідав керівні партійні посади в інституті, проте відзначався демократизмом, з розумінням ставився до молодого викладача, підтримував його в «пошуках істини».

1966-1969 рр. В. Лісовий навчався в аспірантурі на кафедрі філософії Київського державного університету імені Тараса Шевченка, викладав у цьому університеті. З 1969 року — науковий співробітник Інституту філософії Академії наук УРСР. 1971 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Логіко-філософське дослідження побуткової мови». За матеріалами дисертаційної роботи, зважаючи на оригінальність і глибину аналізу, в план видавництва увійшла

Під час зустрічі Василя ЛІСОВОГО з викладачами нашого ВНЗ (1998 р.)

волі Василя Семеновича. З 1997 року він очолював відділ історії філософії України в Інституті філософії. Вражає його творча активність. Він багато друкувався, публікував статті на теми філософії й політології, брав участь у створенні навчальних підручників і посібників, написанні монографій, у редколегіях наукових журналів і енциклопедій, перекладав філософську літературу з англійської та німецької мов, опублікував спогади в журналі «Сучасність», виступав на наукових конференціях і політологічних «круглих столах». Великий його внесок, зокрема, у підготовку антології «Націоналізм», «Консерватизм», «Лібералізм», «Демократія» та чотиритомника творів Дмитра Чижевського. Його книга «Культура. Ідеологія. Політика», видана 1997 року, й нині

сповненими спогадами були зустрічі зі старими друзями — В.В. Файфурую (колишнім аспірантом, на той час — професором, завідувач кафедри патфізіології), А.І. Паламарчуком (колишнім клінічним ординатором, тоді — асистентом кафедри загальної хірургії), В.І. Шанайдою (колишнім викладачем філософії медінституту, тоді — доцентом кафедри філософії педагогічного університету), а також з колишніми студентами: художником стінгазети, а тоді — професором, завідувач кафедри патанатомії Я.Я. Боднаром, поетом-початківцем, а тоді — членом Спілки письменників, відомим громадським діячем Г.М. Петруком-Попиком. З приємним здивуванням слухав гість спогади колишніх студентів Ю.П. Кузьмича (тоді — **(Закінчення на стор. 8)**)

